

în casa lor. Willi, ca ofițer al S.S. în Norvegia, batjocorește, lipsit de scrupule, sentimentele materne ale doamnei Soerensen, care-l imploră să-i elibereze fiul arestat. Willi, după ce-i «cumpără» colierul prețios, pentru mama sa, îi spune cu zîmbetul pe buze că fiul ei, Christian Föns, a reușit să le scape. În urmă îi mărturisește concubinei lui că a murit după «interogatoriu». În schimb, față de mama sa, are o comportare ireproșabilă.

Nemții reușesc să ne înfățișeze o imagine complexă și conformă realităților germane din timpul războiului, reliefînd pricinile prăbușirii statului fascist al lui Hitler și izvoarele renașterii Germaniei de azi. Ce i s-ar putea reproșa piesei este, poate, o reflectare insuficientă a forțelor democratice, care luptă împotriva fascismului¹. Joachim Peters vorbește într-adevăr de niște prieteni care se află în Hanovra, dar afirmația lui rămîne vagă, fiind mai mult o aluzie, atîta vreme cît, în fapt, el este singurul care acționează în această direcție, și întrucîtva în culise, deoarece în piesă atenția lui este îndreptată exclusiv asupra profesorului Sonnenbruch.

Cu tot acest neajuns, drama lui Kruczkowski, prin acuitatea ideilor dezbătute și realizarea artistică de înalt nivel, prin diversitatea conflictelor și rezolvarea lor conform perspectivei istorice, rămîne hotărît valoroasă și mereu actuală, impunînd indiscutabil talentul scriitorului în creația teatrală. Împletirea armonioasă a problemelor politice cu atitudinea morală și psihologia personajelor în planul semnificațiilor a conferit piesei *Nemții* mesajul general uman, făcînd-o să atingă culmile universalului. Căci *Nemții* demonstrează un adevăr obiectiv, reabilitînd poporul german în fața istoriei: «Nu există popoare bune sau rele, sînt numai ideologii adevărate sau false, direcții politice oneste sau criminale, oameni valoroși sau ucigași»², forțe ale păcii ori ale războiului. Încrederea optimistă, mobilizatoare în victoria păcii și a progresului, precum și uriașă putere de convingere ce se degajă din *Nemții*, îndreptătesc răsunetul larg al operei peste hotarele Poloniei. Este ceea ce a determinat, în bună măsură, decernarea «Premiului internațional Lenin pentru întărirea păcii între popoare» lui Kruczkowski în 1953. Pe de altă parte, datorită valorii recunoscute a activității sale literare, încununată de apariția acestei piese, Leon Kruczkowski este ales în 1949, la Congresul Scriitorilor ținut la Szczecin, președintele Uniunii Scriitorilor Poloni, funcție pe care o îndeplinește pînă în 1957.

După 1949, străduințele scriitorului se intensifică în planul social. Este ales membru al Consiliului Mondial al Păcii în 1950 și tot în acest an apare un volum de articole *Întîlniri și confruntări* (*Spotkania i konfrontacje*). Volumul constituie un apel la lupta pentru pace și reunește impresii culese în timpul călătoriilor în Uniunea Sovietică, Belgia, Danemarca, S.U.A., Suedia, R.D.G. etc. Mobilul celor mai multe din articole este, direct sau indirect, legat de problema păcii. La numai cîțiva ani, în 1954, apare o altă culegere intitulată *Între ai tăi și între străini* (*Wśród swoich i obcych*), care, în afară de unele materiale incluse în *Întîlniri și confruntări*, cuprinde o serie de articole dezbătînd probleme literare. Scriitorul, totdeauna ancorat în realitatea imediată, preconizează o literatură angajată în procesul istoric de formare a omului

¹ J. STANIUKOVICI, *Творческий путь Леона Кручковского*, în *Современная польская литература*, Moscova, 1953, p. 246; JERZY RAKOWIECKI, *op. cit.*, p. 191.

² ZB. WASILEWSKI, prefață la vol. KRUCZKOWSKI, *Wieczór literacki*, Varșovia, 1956, p. 12.